

MALÁ MOŘSKÁ VÍLA

a moři, daleko od břehu je voda modravá jako lístečky té nejkrásnější chrpy a průzračná jako to nejčistší sklo, ale velice hluboká, hlubší, než kam dosáhne to nejdelší kotevní lano, a moc kostelních věží by se muselo nastavět na sebe, aby ze dna dosáhly až nad hladinu. A tam dole žijí mořští lidé.

Ale nemyslete si, že na dně je jen hladký bílý písek! Kdepak, rostou tam nejroztodivnější stromy a rostliny a ty mají tak ohebné stonky a lístky, že se při sebemenším zavlnění vody rozhýbají, jako by byly živé. Mezi větvemi se míhají ryby, malé i velké, stejně jako tady nahoře ptáci ve vzduchu. Na tom úplně nejhlubším místě stojí hrad mořského krále. Má korálové zdi, vysoká špičatá okna z nejjasnějšího jantaru a střechu z mušliček, které se otvírají a zavírají, jak se pohybuje voda. Je to krása, neboť v každé mušli jsou zářivé perly, i jedna jediná by byla důstojnou ozdobou v koruně každé královny.

Mořský král tam dole na dně byl už kolik let vdovec a o dům se mu starala jeho stará matka. Byla to žena chytrá, ale pyšná na svůj urozený původ, a proto nosila na ocasu dvanáct ústřic, zatímco ostatní vznešené dámy jich směly nosit jen šest. Jinak ale byla hodna veškeré chvály, hlavně proto, že měla tak ráda své malé vnučky, mořské princezničky. Bylo to šest krásných dětí a nejhezčí z nich byla ta nejmladší. Pleť měla čistou a jasnou jako růžový lísteček, oči modré jako nejmodřejší jezero, ale stejně jako její sestry neměla nohy, ale rybí ocas.

Celý dlouhý den si princezny hrály ve velkých zámeckých síních, ze stěn tam rostly živé květiny. Když byla velká jantarová okna otevřená, vplouvaly k nim dovnitř ryby, jako u nás přilétají dovnitř vlaštovky, když otevřeme okna, jenže ryby připlouvaly rovnou k princezničkám, jedly jim z ruky a nechaly se hladit. Před zámkem byla velká

zahrada s ohnivě rudými a tmavomodrými stromy, plody zářily jako zlato a květiny jako planoucí oheň, protože neustále pohybovaly stonky i lístečky. Na zemi pak byl ten nejjemnější písek, ale modrý jako sirný plamen. Nad vším pak se tam dole vznášela podivuhodná modravá záře, až se člověku skoro zdálo, že je vysoko ve vzduchu a nad sebou i pod sebou vidí jen nebe, spíše než že stojí na mořském dně. Když bylo moře klidné, bylo vidět slunce, ale jen jako purpurový květ, z jehož kalichu všechno to světlo proudí.

Každá princezna měla v zahradě svůj záhon a tam si mohla rýt a sázet, jak sama chtěla. Jedna si květiny vysázela ve tvaru velryby, jiné se zase spíš líbil tvar mořské panny a ta nejmladší si udělala záhon kulatý jako slunce a měla na něm jenom květiny, co zářily stejně rudě. Bylo to zvláštní dítě, tiché a zamyšlené, když si ostatní sestry na zahrádce vybíraly nejrůznější podivnosti z potopených lodí, nechtěla ona kromě těch červených květů jako růže, co vypadaly jako slunce vysoko nad hlavou, nic jiného než hezkou kamennou sošku, byl to krásný chlapec vytesaný z čistého bílého mramoru a na mořské dno se dostal ze ztroskotané lodi. Vedle sošky zasadila princezna růžovou smuteční vrbu a ta jí nádherně rostla, kolem sošky spouštěla svěží větve až na modré písečné dno, kam dopadal fialový stín v neustálém pohybu jako větve, vypadalo to, jako že si koruna a kořeny spolu hrají na líbání.

Princezna neznala větší potěšení než poslouchat, jaké je to tam nahoře ve světě lidí. Babička jí musela vyprávět všechno, co věděla o lodích, lidech i zvířatech, a obzvlášť krásné jí připadalo, že nahoře na zemi voní květiny, to na dně mořském neznala, a lesy že jsou zelené a ty rybičky, co tam jsou vidět mezi větvemi, že umějí zpívat tak hlasitě a krásně, že je to radost poslouchat. Ptáčkům totiž babička říkala ryby, protože jinak by jí děti nerozuměly, vždyť žádného ptáka v životě neviděly.

„Až vám bude patnáct,“ slibovala jim babička, „budete se smět vynořit z moře, v měsíčním svitu si sednout na skaliska a dívat se, jak kolem plují veliké lodi, uvidíte lesy a města.“ Hned další rok mělo být

MALÁ MOŘSKÁ VÍLA

patnáct té nejstarší ze sester, ale ty ostatní – byly vždycky rok od sebe, takže ta nejmladší bude muset čekat ještě celých pět let, než bude smět vystoupat z mořského dna a podívat se, jaké je to tady u nás. Ale všechny slíbily, že budou ostatním vyprávět, co viděly první den a co jim připadalo nejkrásnější. Babička jim toho totiž neřekla ani zdaleka dost, chtěly se toho ještě moc a moc dozvědět.

Nikdo po tom netoužil tolik jako ta nejmladší, právě ta, co musela čekat ze všech nejdéle, ano, ta, co byla taková tichá a zamyšlená. Nejednu noc prostála u otevřeného okna a hleděla vzhůru temnomodrou vodou, kde jen ryby kmitaly ploutvemi a ocasy. Viděla i měsíc a hvězdy, svítily sice jen bledounce, ale zase vypadaly skrz vodu mnohem větší, než jak se jeví našim očím. A když pod nimi projel jakoby černý mrak, tu věděla, že nad ní přeplula velryba nebo loď s mnoha cestujícími, kdepak by ty napadlo, že pod nimi vztahuje ke kýlu bílé ruce krásná malá mořská víla.

To už té nejstarší ze sester bylo patnáct, a směla tedy vyplout na mořskou hladinu.

Když se vrátila, vyprávěla stovky věcí, ale ze všeho nejkrásnější prý je ležet v měsíčním svitu u břehu v klidné vodě na písčitém mělčině a na břehu pozorovat veliké město, jako stovky hvězd tam blyskotají světla, poslouchat hudbu a rachot a hluk kočárů a lidí, obhlížet tu spoustu kostelních věží a poslouchat, jak zvoní zvony. A právě proto, že se tam nikdy nedostane, touží prý po tom ze všeho nejvíc.

Ach, jak dychtivě to poslouchala nejmladší sestra, a když pak večer stála u otevřeného okna a hleděla vzhůru temnomodrou vodou, představovala si to veliké město, ten rachot a hluk, a připadalo jí, že slyší, jak k ní doléhá zvuk kostelních zvonů.

Další rok směla vodou vystoupat vzhůru druhá sestra a mohla si plavat, kam chtěla. Vynořila se, zrovna když zapadalo slunce, a tento pohled jí připadal ze všeho nejkrásnější. Celičké nebe, říkala, bylo jako ze zlata a ty mraky, ano, to je taková krása, že to vůbec nedovede popsat! Rudé a fialové pluly jí nad hlavou, ale ještě daleko rychleji než ony letělo nad hladinou ke slunci jako dlouhý bílý závoj hejno divo-

kých labutí. I ona vylula tím směrem, ale slunce vzápětí zapadlo a růžová záře na mořské hladině i v mracích pohasla.

Další rok se vynořila z vod třetí sestra. Ta z nich byla nejodvážnější, a proto si namířila proti proudu široké řeky, která ústila do moře. Viděla krásná zelená návrší s vinicemi, mezi skvostnými lesy vykukovaly zámky a statky, slyšela zpívat ptáky a slunce hřálo tak prudce, že se musela každou chvíli potápět, aby si zchladila obličej, tak moc ji páčil. V mírné zátočině narazila na hejno malých lidských dětí, dováděly tam nahaté, cákaly se ve vodě, ale když si s nimi chtěla hrát, tak celé ustrašené utekly a místo nich přiběhlo takové malé černé zvíře, byl to pes, ale ona psa ještě nikdy neviděla. Rozštěkal se na ni tak příšerně, že dostala strach a odplavala na otevřené moře, ale v životě prý nezapomene na ty nádherné lesy, ta zelená návrší a ty milé děti, co umějí plavat, přestože nemají rybí ocas.

Čtvrtá sestra tak odvážná nebyla, ta zůstala uprostřed divého moře a vyprávěla, že to je právě to nejkrásnější. Je vidět na míle daleko na všechny strany a nebe nad hlavou je jako nesmírný skleněný příklop. Viděla i lodě, ale v dálce, takže vypadaly jako racci, legrační delfíni dělali kotrmelce a veliké velryby vystřikovaly vodu z nosních dírek, takže to kolem dokola vypadalo jako stovky vodotrysků.

Teď přišla na řadu pátá sestra. Ta měla narozeniny v zimě, a tak uviděla, co ty ostatní ne, když se poprvé vynořily z hlubin. Moře prý je na pohled úplně zelené a kolem dokola plavou velikánské ledovce, každý je jako perla, ale ještě mnohem, mnohem větší než kostelní věže, co stavějí lidé. Mají prý ty nejroztodivnější tvary a jiskří jako diamanty. Vyprávěla, že se usadila na jedné z největších plovoucích ker, dlouhé vlasy si nechala čechrat ve větru a všechny koráby se jí zděšeně vyhýbaly. Večer se nebe potáhlo mračny, blesky se míhaly, hrom burácel, černé moře zvedalo velké ledové kry do výše a ozařovalo je rudými blesky. Na lodích stahovali plachty, všude strach a děs, jen ona klidně seděla na plovoucím ledovci a dívala se, jak se klikaté blesky modře zatínají do svítící mořské hladiny.

Když se některá ze sester vypravila na hladinu poprvé, byla

pokaždé z toho nového a hezkého pohledu celá nadšená, ale když už si teď jako dospělé směly vyplavat nahoru, kdy se jim zachtělo, všechno jim to zevšednělo, stýskalo se jim po domově a sotva za měsíc už si říkaly, že daleko nejhezčí je to přece jenom tam dole u nich, nic naplat, doma je doma.

S večerem se pět sester často bralo za ruku a jedna za druhou pak vystoupaly na hladinu. Měly krásné hlasy, mnohem hezčí než kdokoli z lidí, a když se stahovalo k bouři a jim připadalo, že nějaká loď ztroskotá, vynořily se před ní a krásně zpívaly o tom, jak hezké je to na mořském dně, a nabádaly námořníky, aby se nebáli hloubek. Jenže námořníci slovům nerozuměli, mysleli si, že je to bouře, a tu krásu tam dole taky nikdy nespatriili, protože když jde loď ke dnu, lidé se utopí a do zámku mořského krále se dostanou jen jako mrtví.

Když tak sestry ruku v ruce stoupaly vzhůru mořskou vodou, zůstala nejmladší sestra vždycky doma sama, dívala se za nimi a bylo jí do pláče, jenže mořské víly nemají slzy, a tak trpěla jen o to víc.

„Ach, kdyby už mi bylo patnáct!“ vzdychala. „Vím, že ten svět nahore budu mít moc ráda a lidi, co tam stavějí a žijou, taky.“

Konečně jí už taky bylo patnáct let.

„Tak vidíš, už ses dočkala,“ pravila babička, stará královna-vdova. „Pojď, ať tě taky pořádně naparádím, jako před tebou všechny tvoje sestřičky.“ A posadila jí do vlasů věneček bílých lilií, jenže každý okvětní lísteček byl půl perly. A pak ještě stará paní řekla osmi velkým ústřicím, že se mají princezniče zakousnout do ocasu, to aby bylo vidět, že je z vysokého rodu.

„Au, to bolí,“ naříkala malá mořská víla.

„To víš, pro parádu musíš taky něco vytrpět,“ vysvětlila jí stará paní.

Byla by ze sebe nejradši všechnu tu nádheru setřásla a těžký věnec odložila, vždyť červené květiny z její zahrádky jí slušely mnohem líp, ale netroufala si to všechno odmítnout. „Tak sbohem,“ řekla a lehounká a průzračná jako bublinka stoupala vodou vzhůru.

Když se vynořila na hladinu, slunce právě zapadlo, ale všechny

mraky ještě zářily jako růže a zlato a uprostřed v růžovém vzduchu jasně a krásně svítila večerní hvězda, vzduch byl vlahý a svěží a moře hladké jako zrcadlo. Opodál stála loď, velký trojstěžník, jen jednu plachtu měla vytaženou, protože se nepohnul ani větřík, a všude na ráhnech a v lanoví seděli námořníci. Hrála hudba, ozýval se zpěv, a jak se stmívalo, rozsvěcely se na lodi stovky pestrých světel, jako by vzduchem vlály vlajky všech možných zemí. Malá mořská víla připlavala až k okénku do kajuty, a pokaždé když ji vlna pozvedla, viděla čistým sklem dovnitř, postávalo tam spousta vyšňořených lidí, ale nejhezčí ze všech byl mladý princ. Měl velké černé oči a nebylo mu jistě o moc víc než šestnáct let a všechna ta sláva se konala na počest jeho narozenin. Námořníci tancovali na palubě, a když vyšel princ ze salonu, vylétlo do vzduchu aspoň sto raket a všecko se rozsvítilo jako v jasný den. Malá mořská víla se lekla a potopila se pod hladinu, ale za chvíli zase vystrčila hlavu, a tu jí připadalo, jako by se k ní snášely všechny hvězdy z nebes. V životě neviděla takový ohňostroj, nad hlavou se jí točila velká slunce, modrým vzduchem se vznášely nádherné ohňové ryby a všecko se to odráželo v jasné, klidné hladině. Na lodi byla taková záplava světla, že malá mořská víla viděla každé sebetenčí lanko, o lidech vůbec nemluvě. Ale ten mladý princ, ten vám byl tak hezký, jak si tam na palubě potřásal s lidmi rukou, smál se a žertoval a přitom do krásné noci zaznívala hudba.

Připozdívalo se, ale malá mořská víla nemohla od lodi a od krásného prince odtrhnout oči. Pestrá světla zhasla, do vzduchu už nevyletovaly rakety, ani výstřely z lodních děl už nezaznívaly, zato hluboko v moři to šumělo a hučelo, malá mořská víla seděla na hladině a pohupovala se nahoru a dolů, takže chvilkami viděla do kajuty. Loď však začala nabírat rychlost, jedna plachta po druhé se nadouvala, vlny se zvedaly do výše, stahovala se veliká mračna, v dálce se blýskalo, hu, to bude bouře. Námořníci honem svinovali plachty, velký koráb kymácivě letěl po divokých vlnách, voda se zvedala jako velké černé hory, jako by se měly zřítit na hlavní stěžeň, loď však sjela mezi vysokými vlnami dolů jako labuť a zase se dala vynést na vrchol vod tyčících se

jako věže. Malé mořské víle to připadalo jako docela příjemná rychlost, ale námořníkům ne, loď praštěla a sténala, tlusté fošny se prohýbaly pod těžkými nárazy, kterými se moře vrhalo proti lodi, stěžeň se zlomil přímo uprostřed, jako by to byla pouhá slámka, loď se položila na bok a do podpalubí začala proudit voda. Malá mořská víla viděla, že jsou v nebezpečí, sama si musela dávat pozor na břevna a úlomky, které se zmítaly na vlnách. Na chvíli se zatmělo tak, že neviděla vůbec nic, ale když se zablýsklo, zase je všechny na lodi uviděla, každý se potýkal s bouří, jak uměl. Hledala očima především mladého prince, a když se loď rozlomila, uviděla ho, jak se potápí do hlubokého moře. To ji docela potěšilo, teď přijde k ní dolů, říkala si, ale pak si vzpomněla, že lidé ve vodě žít nemůžou a že do zámku jejího tatínka by mohl přijít jedině jako mrtvý. Ne, umřít, to nesmí! Vyplavala mezi fošnami a trámy na vlnách, dočista zapomněla, že by ji mohly rozdrtit, potápěla se hluboko pod hladinu, pak se zase vynořovala vysoko mezi vlnami a nakonec se dostala k mladému princovi. V rozbouřeném moři už skoro nemohl plavat, paže i nohy mu ochabovaly, hezké oči se mu zavíraly, kdyby mu malá mořská víla nepřispěchala na pomoc, býval by určitě umřel. Držela mu hlavu nad vodou a nechala vlny, aby je unášely, kam se jim zlíbí.

Ráno bylo po nečasu, z lodi nebyla vidět ani tříška, slunce se rudé a zářivé zvedalo z vody. Princovi ožily tváře, oči však zůstávaly zavřené. Mořská víla ho políbila na vysoké hezké čelo a odhrnula mu z něj mokré vlasy. Připadalo jí, že vypadá jako mramorová socha v její zahrádce dole na dně, znovu ho políbila a v duši prosila, aby zůstal naživu.

Tu před sebou uviděla pevninu, vysoké modravé hory, na vrcholcích zářil bílý sníh, jako by tam seděly labutě, dole od pobřeží se táhly krásné zelené lesy a před nimi stál kostel nebo klášter, to nerozeznala, ale budova to byla. V zahradě rostly citronovníky a pomerančovníky a před branou stály vysoké palmy. Moře tam vytvářelo malý záliv, klidný a hluboký až ke břehu, kde byl naplavený jemný bílý písek. Tam malá mořská víla s princem doplavala, položila ho do

písku a hlavu mu opatrně pozvedla, aby mu do tváře hřálo slunce.

Ve velkém bílém domě začaly zvonit zvony a na zahradu vyběhly mladé dívky. Malá mořská víla odplavala kousek od břehu za nízká skaliska trčící z vody, vlasy a prsa si přikryla mořskou pěnou, aby jí nikdo neviděl do obličeje, a pozorovala, kdo ubohého prince najde.

Netrvalo dlouho a přišla k němu mladá dívka, nejdřív se zřejmě lekla, ale jen na chvíli, pak přivolala další lidi a malá mořská víla viděla, jak princ ožívá a jak se na všechny kolem usmívá, ona však byla daleko, na ni se neusmíval, vždyť ani nevěděl, že ho zachránila právě ona. Tak ji to zarmoutilo, že když prince odvedli do velkého domu, smutně se potopila pod hladinu a vrátila se domů do otcovského zámku.

Bývala vždycky mlčenlivá a zamyšlená, teď ale ještě mnohem víc než dřív. Sestry se jí vyptávaly, co uviděla, když se poprvé vynořila z vln, ona jim však nepověděla nic.

Častokrát teď ráno i večer vyplouvala na povrch tam, kde prince opustila. Viděla, jak v sadu zraje ovoce a jak ho trhají, viděla, jak na vysokých horách taje sníh, prince však neviděla, a tak se pokaždé vracela domů ještě smutnější. Utěšovala se jedině tím, že si šla sednout do zahrádky a objala tu hezkou mramorovou sochu, co byla tak podobná princovi. O kytky nepečovala, takže rostly jako v divočině, rozlézaly se po cestičkách, dlouhými stonky i listy se vplétaly do větví stromů a v zahrádce byla úplná tma.

Nakonec už to nemohla vydržet a pověděla to jedné sestře, a tak se to hned dozvěděly i ty ostatní, ale už nikdo jiný, jen ony a několik dalších mořských víl, a ty to pověděly jen svým nejbližším přítelkyním. Jedna z nich věděla, kdo ten princ je, viděla totiž taky tu slávu na lodi, věděla, odkud je a kde se nachází jeho království.

„Pojď, sestřičko,“ vyzvaly ji ostatní princezny, věděly totiž, kde je princův zámek, a tak s rukama kolem ramen v jedné dlouhé řadě vystoupaly z moře přímo před ním.

Zámek byl postaven ze světle žlutého lesklého kamene a vedla k němu velká mramorová schodiště, jedno také rovnou z moře. Nad střechou se tyčily nádherné pozlacené kupole, celá budova byla ob-

klopena sloupořadím a mezi sloupy stály mramorové sochy a všechny byly jako živé. Průzračným sklem ve vysokých oknech bylo vidět do nádherných zámeckých síní, visely tam drahocenné hedvábné závěsy a goblény a na stěnách obrazy, radost pohledět. Uprostřed největšího sálu stoupaly do výše proudy vodotrysku ke skleněné kupoli, kudy svítilo dovnitř slunce na vodu i krásné rostliny ve velké kašně.

Teď už věděla, kde princ bydlí, a tak se tam často večer i v noci vynořovala z vody. Připlouvala mnohem blíž ke břehu, než si troufaly ostatní víly, dokonce se pustila i do úzkého průplavu pod nádherným mramorovým altánem, který vrhal na vodu dlouhý stín. Tam se pak vždycky posadila a dívala se na mladého prince, nebyl tedy v měsíčním svitu sám, jak si myslel.

Nejednou večer viděla, jak princ pluje s dvorní hudbou v nádherné lodi s vlajíci prapory, vyhlížela ze zeleného rákosí, a když jí vítr zavál do dlouhého stříbřitě bílého závoje a někdo to zahlédl, pomyslel si, že tam asi rozepjala křídla labuť.

Často také v noci slýchala rybáře, když vypluli na moře s pochodněmi, jak hezky o princí mluví, a to ji pak těšilo, že mu zachránila život, když se polomrtvý zmítal ve vlnách, a vzpomínala, jak pevně jí hlavou spočíval na prsou a jak láskyplně ho tenkrát líbala. On o tom ale nevěděl, takže se mu o ní nemohlo ani zdát.

Čím víc měla ráda lidi, tím víc si přála, aby mohla vyplout z hlubin mezi ně. Připadalo jí, že jejich svět je mnohem větší než ten její, mohou přece na lodích letět po moři, ve vysokých horách vystoupat až nad mraky a země, jež jim patří, se rozprostírá do takové dálky, že jí ani konce nedohlédne. Tolik by se toho bývala chtěla dozvědět, ale sestry jí nedovedly na všechno odpovédět, proto se radši zeptala babičky, ta ten hořejší svět dobře znala a zcela správně mu říkala země nad mořem.

„A když se lidé neutopí,“ ptala se malá mořská víla, „to pak můžou navždy žít, neumřou jako my tady na mořském dnu?“

„Kdepak,“ zavrtěla stará paní hlavou, „taky musí umřít, a dokonce mají kratší život než my. My se dožíváme až tří set let, ale když

skončíme život tady, stane se z nás jen pěna na vodách, nemáme ani hrob tady dole mezi svými drahými. Nemáme totiž nesmrtelnou duši, už nikdy se nám nedostane života, jsme jako to zelené rákosí, jak ho jednou někdo přetne, už nikdy se nezazelená. Lidé mají ale duši a ta žije navždy, žije, i když se tělo obrátí v prach, stoupá jasným vzduchem vzhůru k zářícím hvězdám. Stejně jako my se vynořujeme z moře a díváme se na zemi lidí, tak se oni vynořují do neznámých, krásných míst, a ta my nikdy nespatříme.“

„A proč my taky nemáme nesmrtelnou duši?“ ptala se malá mořská víla smutně, „obětovala bych všechny ty stovky let života, co mám před sebou, kdybych se mohla na jediný den stát člověkem a pak získat podíl na nebeském světě.“

„To tě nesmí ani napadnout,“ řekla babička, „my jsme tady šťastnější a žije se nám mnohem líp než lidem tam nahoře.“

„Takže já umřu a budu se vznášet jako pěna na moři, neuslyším hudbu vln, neuvídím krásné květiny a rudé slunce. To nemůžu opravdu udělat vůbec nic, abych získala věčnou duši?“

„Ne,“ odpověděla babička, „jen kdyby si tě nějaký člověk tolik oblíbil, že bys mu byla dražší než otec a matka, kdyby na tobě veškerou duši i láskou lpěl a způsobil, aby kněz vložil jeho pravou ruku do tvé s příslibem věrnosti tady i na věčnosti, teprve pak by jeho duše vstoupila do tvého těla a ty bys získala podíl na lidském štěstí. Dal by ti duši a přitom by si uchoval tu svou. Ale to se nikdy nemůže stát. Protože to, co je tady v moři právě nejkrásnější, totiž ten tvůj rybí ocas, to lidem na zemi připadá ohavné, to víš, oni tomu nerozumějí, každý musí mít dva neforemné podstavce, nohy jim říkají, jinak by nebyl hezký.“

Malá mořská víla vzdychla a podívala se na svůj rybí ocas.

„Tak a teď už nebudeme věšet hlavu,“ uzavřela stařena, „život máme vyměřený, tři sta let dovádění a radovánek, to taky není špatná vyhlídka, a pak si o to líp můžeme hezky odpočinout v hrobě. A dneska večer bude dvorní bál!“

A bylo nádhery, že to na zemi nikde není k vidění. Stěny i strop ve velké plesové síni byly ze silného, ale průzračného skla. V řadách po

